

บทที่ 7 การบริหารชุมชนเมือง : กรุงเทพมหานคร

วิสัยทัศน์กรุงเทพมหานครในปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. 2547 นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งใน กรุงเทพมหานคร ให้เป็นผู้ว่าราชการฯ ด้วยคะแนนเกือบ 1 ล้านคะแนนและได้กำหนดวิสัยทัศน์ ดังนี้

เมืองไม่ติดขัด ลดปัญหาจราจร
เมืองสะอาด สวยงาม สิ่งแวดล้อมดี ผู้คนมีความสุข
เมืองปลอดภัย อุ้มใจทุกครอบครัว
เมืองน่าอยู่ ทุกคนมีคุณภาพชีวิตที่ดี
เมืองแห่งโอกาส ทุกคนตั้งตัวและเติบโตได้

สถานะของกรุงเทพมหานคร (สำนักน โยบายและแผนกรุงเทพมหานคร 2540, 19-25)

กรุงเทพในความหมายที่เป็นเมืองหลวง

PA 330

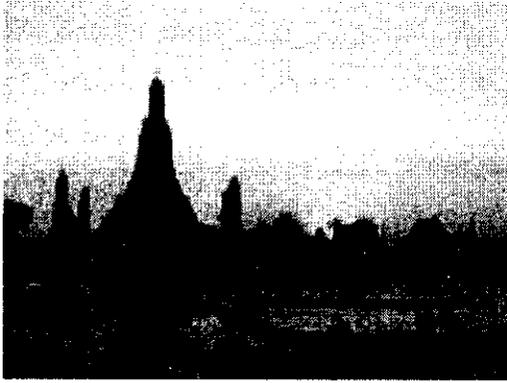
255

ปฏิวัติ

(สมัยจอมพล ถนอม กิตติขจร เป็นหัวหน้าคณะปฏิวัติ) ได้มีประกาศ คณะปฏิวัติ ฉบับที่ 24 ให้รวมจังหวัดพระนคร ซึ่งมี 15 อำเภอและ จังหวัดธนบุรี ซึ่งมี 9 อำเภอ เข้าเป็นจังหวัดเดียวกัน เรียกว่า “นครหลวง กรุงเทพมหานคร” ด้วยเหตุผลที่ ปราบกฎ ตามความนำของประกาศคณะปฏิวัติ โดยมีเหตุผลดังนี้คือ

คำว่า “กรุงเทพมหานคร” นั้นมีสองความหมายแรกคือเป็นเมืองหลวงของประเทศ ส่วนความหมายที่สอง เป็นชื่อองค์การบริหาร หากจะเรียกที่ทำการขององค์การบริหารกรุงเทพมหานคร เรียกว่า ศาลว่าการกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร ในความหมายของการเป็นเมืองหลวงแต่เดิมเมื่อครั้งที่ประเทศไทยมีการปกครองแบบสมบูรณาสิทธิราชย์ การบริหารราชการแผ่นดินในราชธานี พระมหากษัตริย์ทรงมอบหมายให้ข้าราชการดูแลราชการโดยขึ้นต่อกรมเวียง โดยมีเสนาบดีกรมเวียงเป็นผู้รับผิดชอบบริหารราชการ ต่อมาในปี พ.ศ. 2429 รัชกาลที่ 5 ได้ทรงให้มีการจัดการปกครองแบบ คณะกรรมการที่ปรึกษาราชการ (Board of Councilorship) โดยทรงพระกรุณา

โปรดเกล้าฯ ให้พระราชวงศ์และข้าราชการรวมกันเป็นคอมมิติ (Committee) จัดบริหารนครหลวงทำนองเทศบาล ต่อมาทรงเห็นว่าการบริหารงานรูปคอมมิติล่าช้า จึงยกเลิกคอมมิติ จัดตั้งกระทรวงเมืองขึ้น ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นกระทรวงนครบาลมีเสนาบดีเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาพระนครธนบุรีกับหัวเมืองใกล้เคียง คือ นนทบุรี ปทุมธานี

นครเขื่อนขันธ์ สมุทรปราการ ชลบุรี และมิหนบุรี รวมเรียกว่า มณฑลกรุงเทพ ใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่และข้อบังคับหัวเมืองโดยอนุโลมและอีก 11 ปี ต่อมา คือในปี พ.ศ. 2440 (ร.ศ.116) ได้มีการประกาศใช้พระราชกำหนดสุขาภิบาลกรุงเทพขึ้น เพื่อเป็นหน่วยงานปกครองเมืองหลวง พระราชกำหนดดังกล่าวได้ระบุอำนาจหน้าที่ ไว้ 4 ประการ คือการทำลายขยะมูลฝอย การทำส้วม การควบคุมอาคารและสิ่งปลูกสร้าง การขนย้ายสิ่งโสโครกและสิ่งก่อความรำคาญแก่มหาชน แต่ต่อมาได้มีประกาศกรมสุขาภิบาลเรื่อง จัดการสะอาดในจังหวัดพระนคร ร.ศ.127 ปฏิบัติงานดังกล่าว อย่างไรก็ตาม การดำเนินงาน สุขาภิบาลกรุงเทพนี้ ไม่มีลักษณะเป็นสุขาภิบาลโดยทั่วไป

นั้น มาจากการแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ตำแหน่งนายกเทศมนตรีเทศบาลนครหลวงนั้นกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนครหลวงกรุงเทพธนบุรีเป็น โดยตำแหน่ง

กรุงเทพในความหมายที่เป็นชื่อขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นรูปหนึ่ง

การบริหารนครกรุงเทพธนบุรี ในรูปนครหลวงกรุงเทพธนบุรี และเทศบาลนครหลวงตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 24 และ 25 ดังกล่าว ได้ดำเนินมา 1 ปี ก็สิ้นสุดและได้มีประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 335 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 จัดรูปแบบการปกครองใหม่เป็นรูปแบบกรุงเทพมหานคร โดยรวมกิจการของนครหลวงกรุงเทพธนบุรีองค์การบริหารนครหลวงกรุงเทพธนบุรี เทศบาลนครหลวงและสุขาภิบาลในเขตนครหลวงมาเป็น กรุงเทพมหานคร(กทม.) และได้จัดระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานครใหม่เป็นลักษณะผสมระหว่างราชการบริหารส่วนกลางส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นแต่ให้มีฐานะเป็นจังหวัด มีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นข้าราชการการเมือง แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีเป็นผู้รับผิดชอบ ด้วยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 นี้เอง ทำให้เกิดองค์การบริหารใหม่ขึ้นองค์การหนึ่ง เรียกว่า กรุงเทพมหานคร ชื่อขององค์การบริหารนี้เป็นชื่อที่พ้องกับชื่อของนครหลวงของประเทศตั้งแต่นั้นมาและภาษาอังกฤษใช้คำว่า "Bangkok Metropolitan Administration-BMA" (อย่างไรก็ตามชื่อเมืองหลวงที่รู้จักกันทั่วไปใช้คำว่า กรุงเทพ (Bangkok))

ด้วยเหตุมาตรา 21 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2534-สมัย รสช.) จึงทำให้กรุงเทพมหานครเข้าสู่ยุคแห่งการมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ที่มาจากการแต่งตั้งอีกครั้งหนึ่ง และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพ พ.ศ. 2528 ได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร สมาชิกสภาเขตภายใน 90 วัน ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่กฎหมายกำหนดให้มีสมาชิกสภาเขต

อำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร

การบริหารราชการกรุงเทพมหานครในปัจจุบันยึดถือพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 เป็นกฎหมายหลัก ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร มาตรา 89 ของพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานครไว้ 27 ประการ กล่าวคือ

1. การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนทั้งนี้ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครและตามกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร
2. การทะเบียนตามที่กฎหมายกำหนด
3. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
4. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
5. การผังเมือง

6. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
7. การวิศวกรรมจราจร
8. การขนส่ง
9. การจัดให้มีและควบคุมตลาดท่าเทียบเรือ ท่าข้ามและที่จอดรถ
10. การดูแลรักษาที่สาธารณะ
11. การควบคุมอาคาร
12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
13. การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
14. การพัฒนาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
15. การสาธารณสุขโรค
16. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
17. การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
18. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
19. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
20. การควบคุมความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการอนามัยในเขต โรงมหรสพ และสาธารณสุขสถานอื่นๆ
21. การจัดการศึกษา
22. การสาธารณสุขการ
23. การสังคมสงเคราะห์
24. การส่งเสริมการกีฬา
25. การส่งเสริมการประกอบอาชีพ
26. การพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร
27. หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายระบุให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ เทศบาลนคร หรือตามคณะรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย หรือที่กฎหมายระบุเป็นหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร บรรดาอำนาจหน้าที่ใดซึ่งเป็นของ ราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาคจะมอบให้กรุงเทพมหานคร

ปฏิบัติก็ได้โดยให้ทำเป็นพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ข้อบังคับหรือประกาศแล้วแต่กรณี ในกรณีเป็นข้อบังคับหรือประกาศต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยก่อน

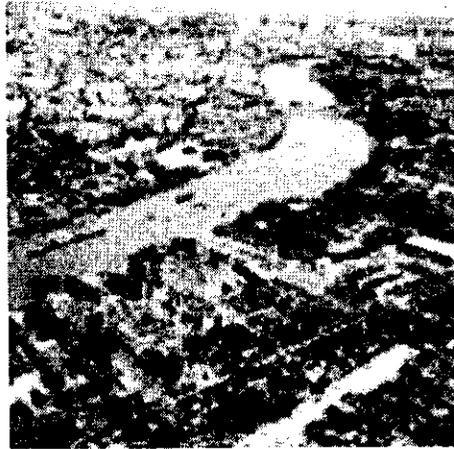
อำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานครในฐานะองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง

ตาม พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และพ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีผลทำให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่โดยรวม 44 ประการคือ

1. การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนฯ
2. การทะเบียนราษฎร
3. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
4. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
5. การผังเมือง
6. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก, ทางน้ำ ฯลฯ
7. การวิศวกรรมจราจร
8. การขนส่ง และการขนส่งมวลชน
9. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้ามและที่จอดรถ
10. การดูแลรักษาที่สาธารณะ
11. การควบคุมอาคาร
12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด
13. การจัดให้มีและบำรุงสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
14. การพัฒนาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
15. การสาธารณสุข โภชนา และการก่อสร้างอื่น ๆ
16. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
17. การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
18. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์

19. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
20. การรักษาความปลอดภัยในโรงแรมสรรพ และสาธารณสถานอื่น ๆ
21. การจัดการศึกษา
22. การสาธารณูปการ
23. การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี ฯลฯ
24. การส่งเสริมการกีฬา
25. การส่งเสริมการฝึก และการประกอบอาชีพ
26. การพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร
27. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
28. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
29. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
30. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพ
31. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎร ในการพัฒนาท้องถิ่น
32. การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
33. การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน
34. การสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น
35. การประสานงานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น
36. การแบ่งสรรเงิน
37. การส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม
38. การจัดตั้งและดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวม
39. การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ
40. การจัดตั้งและดูแลตลาดกลาง
41. การจัดให้มีโรงพยาบาล การรักษาพยาบาล และการป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อ
42. การจัดให้มีพิพิธภัณฑสถาน และหอจดหมายเหตุ
43. กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น
44. จัดทำกิจการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ หรือกฎหมายอื่นกำหนด

โครงสร้างการบริหารงานของกรุงเทพมหานคร

ภาพมุมสูงของกรุงเทพมหานครริมแม่น้ำเจ้าพระยา

กรุงเทพมหานครมีฐานะเป็นนิติบุคคล เป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เป็นองค์การบริหารราชการ ซึ่งประกอบด้วยสภากรุงเทพมหานคร กับผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่มาจากการเลือกตั้ง โดยที่สภากรุงเทพมหานครจะประกอบด้วย สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร (สภ.) ที่มาจากการเลือกตั้งอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี สภากรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร
2. เมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจตราเป็นข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร
3. การพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร
4. การคลัง การงบประมาณ การเงิน การทรัพย์สิน การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน การจ้างและการพัสดุ
5. ตรวจสอบการบริหารราชการกรุงเทพมหานครด้วยการตั้งกระทู้ถามผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในเรื่องต่างๆ อันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของกรุงเทพมหานครหรือขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในปัญหาอันเกี่ยวกับการบริหารราชการกรุงเทพมหานคร

โดยสรุป สภากรุงเทพมหานครจึงทำหน้าที่เสมือนผู้กำกับดูแลให้การบริหารราชการของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรงและอยู่อยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี เมื่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครพ้นจากตำแหน่งตามวาระให้เลือกใหม่ภายใน 60 วัน หากเป็นเหตุอื่นให้เลือกใหม่ภายใน 90 วัน โดยผู้ได้รับเลือกใหม่เริ่มนับวาระใหม่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. กำหนดนโยบายและบริหารราชการกรุงเทพมหานครให้เป็นไปตามกฎหมาย
2. สั่ง อนุญาต อนุมัติเกี่ยวกับราชการกรุงเทพมหานคร
3. แต่งตั้งและถอดถอนรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เลขานุการผู้ว่าราชการ ผู้ช่วยเลขานุการ และแต่งตั้งและถอดถอนผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานที่ปรึกษา ที่ปรึกษาหรือคณะที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือเป็นคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติราชการใด
4. บริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย
5. วางระเบียบเพื่อให้งานของกรุงเทพมหานครเป็นไปโดยเรียบร้อย
6. รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติของกรุงเทพมหานคร
7. อำนาจหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และกฎหมายอื่น

บทบาทของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครต่อสภา กทม.

1. ยื่นข้อเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้ยุบสภากรุงเทพมหานคร
2. ทำคำร้องยื่นต่อประธานสภากรุงเทพมหานครแต่ไม่มีสิทธิออกคะแนนเสียง
3. มีสิทธิเข้าประชุมสภากรุงเทพมหานครแต่ไม่มีสิทธิออกคะแนนเสียง
4. ขอให้สภากรุงเทพมหานครประชุมลับ
5. มีสิทธิเสนอชื่อบุคคลผู้ที่เป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกสภากรุงเทพมหานครให้สภากรุงเทพมหานครตั้งเป็นกรรมการในคณะกรรมการวิสามัญและคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณ

6. เมื่อมีการเลือกสภาเขตผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจะเป็นผู้ประกาศชื่อประธานและรองสภาเขตผู้ได้รับเลือก
7. เสนอว่าข้อบัญญัติต่อสภากรุงเทพมหานครเพื่อให้ความเห็นชอบ

อำนาจหน้าที่ในทางการบริหารของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

1. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างกรุงเทพมหานคร
2. สั่งการให้สำนักเขตหนึ่ง ไปปฏิบัติหน้าที่แทนสำนักงานเขตอื่น ได้ทั้งหมดหรือบางส่วน
3. แต่งตั้งข้าราชการกรุงเทพมหานครเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติตามหน้าที่ ม. 89
4. แต่งตั้งผู้อำนวยการสำนักหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่อซึ่งมีฐานะเป็นสำนักคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทนปลัดกรุงเทพมหานคร ในกรณีไม่มีผู้ดำรงตำแหน่ง ปลัด หรือรองปลัดกรุงเทพมหานคร หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้

นอกจากนี้ยังมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่น ทั้งนี้เว้นแต่พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานครจะกำหนดเป็นอย่างอื่น มีอำนาจในการตรวจค้นในอาคาร สอบถามข้อเท็จจริง เปรียบเทียบกำหนด ค่าปรับ ให้ความเห็นชอบในการยึดหรือขาดทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ต้องรับผิดชอบเสียภาษีอากร

ข้อเสนอในการแก้ไขปัญหาและการสร้างชุมชนเมืองกรุงเทพมหานครในอนาคต *

นอกจากนี้ในสภาวะการณ์ที่กรุงเทพมหานครกำลังเผชิญกับปัญหาวิกฤตของเมือง (Urban Crisis) อันเนื่องมาจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของกรุงเทพมหานคร ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการจราจรติดขัด ปัญหาภาวะแวดล้อมเสื่อมโทรม ปัญหามลพิษทางน้ำมลพิษทางอากาศ ฝุ่นละออง ที่เพิ่มมากขึ้น ปัญหาชุมชนแออัดชุมชนท้องถิ่นซึ่งได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งในชุมชนเมืองกรุงเทพมหานคร ลักษณะที่ปรากฏคือ ปัญหาการขยายตัวของชุมชนแออัดที่เกิดขึ้นมาหลายทศวรรษและนับวันจะหนาแน่นและขยายขอบเขตออกไปเรื่อยๆ ปัญหาที่ตามมาคือ

* ผู้เขียนเห็นว่าข้อเสนอของ นายพิจิตต์ รัตตกุล อดีตผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในเรื่องนี้เป็นสิ่งร่วมสมัยสอดคล้องกับนโยบายของรัฐและน่าจะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการบริหารชุมชนเมือง, จาก "กทม.กับการสร้างเมืองที่น่าอยู่อาศัย" ผู้จัดการรายวัน 8 ธันวาคม 2539

ปัญหาความแออัด อาชญากรรม ยาเสพติด และปัญหาสังคม ครอบคร้ว การขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากชุมชนแออัด คือ เมื่อต้องการได้รับการบริการจากภาครัฐ โดยเฉพาะการสาธารณสุขปโภค ไม่ได้รับการตอบสนองประกอบกับการบุกรุกที่ทั้งของรัฐและเอกชนจนนำไปสู่การไล่รื้อเผา สลัมเพื่อให้คนจนในสลัมอพยพโยกย้ายออกไป (Berner and Korff n.d, 11-13) กรุงเทพมหานครในฐานะหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบโดยตรงได้เร่งรัดดำเนินการแก้ไขมาโดยตลอด แต่เนื่องจากกรุงเทพมหานครมีข้อจำกัดในการดำเนินการหลายด้านทั้งในด้านงบประมาณ อัตราค่าจ้าง กฎหมาย และหลายปัญหาเกี่ยวข้องกับส่วนราชการอื่น การแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพจึงไม่อาจดำเนินการได้แต่โดยลำพัง โดยกรุงเทพมหานครฝ่ายเดียวได้ แนวทางแก้ไขที่สำคัญประการหนึ่งได้แก่ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทร่วมในการพัฒนากรุงเทพมหานครมากขึ้น โดยถือหลักว่าผู้มีส่วนร่วมสร้างปัญหาควรมีส่วนในการแก้ปัญหาด้วย ปัจจุบันแนวทางดังกล่าวเป็นที่ยอมรับของประเทศต่างทั่วโลกว่าเป็นแนวทางที่จะทำให้การพัฒนาเมืองไปสู่ความสำเร็จได้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งรัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญโดยกำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาประเทศไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) และกรุงเทพมหานครก็ได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์สำคัญไว้ในแผนพัฒนากรุงเทพมหานครฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2540-2544)เช่นเดียวกัน ซึ่งเรื่องนี้คณะผู้บริหารได้นำมาประกาศเป็นนโยบาย “ประชาคมเมือง” ขึ้น โดยมุ่งเน้นให้มีการรวมตัวของประชาชนในพื้นที่เขตต่างๆเป็นองค์กรประชาชนเพื่อประสานความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและเอกชนในการพัฒนากรุงเทพมหานครให้เป็นเมืองน่าอยู่ ประชาคมเมือง ถือเป็นนโยบายที่สำคัญของผู้บริหารกรุงเทพมหานครชุดปัจจุบันที่มุ่งเน้นการร่วมกันสร้างมิติใหม่

ในการบริหารเมือง เพราะลำพังนโยบายจากฝ่ายบริหารเพียงอย่างเดียวคงไม่สำเร็จความคิดริเริ่มที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละเขตปกครองแล้วแต่สภาพของพื้นที่ เป็นส่วนสำคัญที่ผู้บริหารแต่ละเขตจะทำการที่เรารอคอยให้เป็นจริงขึ้นมา ปัญหาของกรุงเทพมหานครมีความซับซ้อนมาก หากที่จะแก้ไขโดยบุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือกลุ่มคนใดกลุ่มหนึ่งเพียงลำพังไม่ว่าบุคคลหรือกลุ่มคนนั้นจะมีพลังความสามารถหรือเจตนาดีที่จะแก้ไขปัญหาย่างมุ่งมั่นเพียงใดก็ตาม แต่ก็ยังไม่พียงเพียงพอกับสถานการณ์ของปัญหาต่างๆ การแก้ไขปัญหาที่ทับถมของกรุงเทพมหานครจึงต้องใช้พลังจากทุกส่วนของประชาคมกรุงเทพมหานครให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกชั้นตอนรวมทั้งการเร่งสร้างความเป็นประชาคมเมืองให้เกิดขึ้นโดยเร็ว

หลักการพื้นฐานของประชาคมเมือง คือการมีส่วนร่วมของประชาชนจากทุกฝ่ายใน กรุงเทพมหานครให้มีโอกาสพบปะกันเป็นประจำหรือสร้างความรู้สึกรักท้องถิ่นร่วมกันการรับรู้ปัญหา การตระหนักต่อสถานการณ์ปัญหาอย่างว่าเป็นหนึ่งเดียว ร่วมกันระดมความคิดเห็น รวมทั้ง ร่วมดำเนินการจัดระบบการแก้ไขปัญหาดตามสถานภาพของตน ไม่ผลักภาระให้เป็นของฝ่ายใดหรือของหน่วยงานใด ไม่ว่าจะป็นภาครัฐหรือเอกชนหรือแม้แต่ตัวแทนของประชาชน แต่ต้องยอมรับว่าเป็นภาระหน้าที่ของทุกคนที่อยู่ในกรุงเทพมหานครจะต้องรับผิดชอบร่วมกัน พลังจากหน่วยย่อยของสมาชิกในเขตเมืองจะรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เป็นชุมชนและเป็นประชาคมในที่สุด เกี่ยวกันเป็นเครือข่ายโยงใยครอบคลุมสภาพปัญหาทั้งหมดและถือเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาของกรุงเทพมหานครในปัจจุบันและอนาคต ความเป็น ประชาคมเมืองมิใช่สิ่งที่เกิดขึ้น โดยฉิวเฉียดจากความซับซ้อนของปัญหาและความใหม่ในแนวความคิด แต่ก็ไม่ใช่สิ่งที่ยากจนเกินไปที่จะสร้างประชาคมเมืองขึ้นมาได้ จุดเริ่มต้นที่สำคัญจึงอยู่ที่การส่งเสริมชุมชนเล็กๆ ที่มีอยู่แล้วตามพื้นที่ทั่วกรุงเทพมหานครให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้นเพิ่มบทบาทการรับรู้ ส่งเสริมและขยายการรวมกลุ่มรวมตัวโดยหน้าที่และสร้างระบบการทำงานของชุมชนในการแก้ไขปัญหาดต่างๆ ด้วยพลังของชุมชนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง การดำเนินการตามนโยบายประชาคมเมืองให้ประสบผลสำเร็จ จำเป็นต้องให้ทักษะกับผู้เกี่ยวข้องได้มีความรู้ความเข้าใจแนวนโยบายการมีส่วนร่วมของประชาชนของคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานครและกลยุทธการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งเพื่อปรับทัศนคติและแนวทางการดำเนินการให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยการแสวงหาความร่วมมือระหว่างกรุงเทพมหานครและแกนนำประชาคมเมือง เพื่อการพัฒนากรุงเทพมหานครให้เป็นเมืองนำอยู่จากการที่กรุงเทพมหานครได้จัดการประชุมคนกรุงเทพจากทุกเขตและกลายอาชีพทั้งที่เป็นนักการเมือง นักธุรกิจ ข้าราชการ เมื่อปี 2539 เพื่อแสวงหาแนวคิดแผนงานและวิธีการที่ทำให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่อยู่เย็นเป็นสุขที่มีข้อสรุปว่า

1. ปัญหาของกรุงเทพมหานครในปัจจุบันนี้ ทับถม ซับซ้อน ยากที่จะแก้ไข ทั้งปัญหาเฉพาะหน้าและระยะยาว โดยบุคคลหรือองค์กรใดองค์กรหนึ่งแม้ว่าจะ มีความตั้งใจเต็มที่เพียงใดก็ตาม
2. ปัญหาของกรุงเทพมหานครหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนเข้าร่วมรับผิดชอบในทุกขั้นตอน รวมตัวกันเป็นกลุ่มกิจกรรมสร้างสรรค์งานต่างๆ งานของกลุ่มถือว่าเป็นส่วนสำคัญของ “ประชาคมเมือง”

3. ประชาคมเมืองคือกลุ่มคนที่มีความรู้สึกผูกพันและห่วงใยในอนาคตของส่วนรวมได้แสดงตนออกมารวมกลุ่มพบปะกันเป็นประจำปรึกษาหารือและทำกิจกรรมเพื่อให้พลังที่รวมกันดำเนินงานอย่างมีระบบและต่อเนื่อง
4. การเข้ามีส่วนร่วมในงานสร้างสรรค์กรุงเทพมหานคร ไม่ใช่เรื่องการเสียสละหรือ การขอร้องหากแต่เป็นเรื่องของทุกคนที่มีจิตใจในความรับผิดชอบร่วมกัน
5. บทบาทส่วนราชการกรุงเทพมหานครยังมีความจำเป็น หากแต่ต้องเพิ่มบทบาทจากผู้ลงมือกระทำ (Work For) เป็นผู้สนับสนุน (Facilitate) ให้ประชาชนกลุ่มอิสระรวมตัวกันแบ่งเบาภาระเป็นเสมือนการเพิ่มอำนาจให้กับประชาชน (Empower of Society) ซึ่งจะเป็นหลักประกันว่างานจะสำเร็จด้วยดีมีพลังและต่อเนื่อง
6. ขณะนี้เป็นที่ยืนยันได้ว่าในทุกเขตชุมชนริมถนน ตรอก ซอกซอยและแหล่งแออัดต่างๆ มีบุคคล องค์กรสาธารณประโยชน์ต่างๆ เข้าร่วมทำกิจกรรมสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาทั้งด้านคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมกระจัดกระจายกันอยู่จำนวนหนึ่งซึ่งพวกเราอยู่แล้ว
7. ขอส่งสนับสนุนช่วยเหลือ ประชาคมเมืองให้สามารถขับเคลื่อนมีส่วนร่วมได้อย่างเอาการเอางานมีชีวิตชีวาเป็นนโยบายที่มีผลทางรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง

ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหากรุงเทพมหานครในปัจจุบัน

ปัญหาปัจจุบันของกรุงเทพมหานครเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ ความสัมพันธ์ภายในภายนอกองค์กร ตลอดจนกฎหมายต่างๆ อันสะท้อนถึงระบบบริหารจัดการและการให้บริการสาธารณะ ซึ่งจำแนกได้ดังนี้ (สถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ 2546, 1-28)

1) สภาพปัญหาการบริหารกรุงเทพมหานคร

ปัญหาการบริหารกรุงเทพมหานครประกอบด้วยปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ได้แก่

ก) ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก

การบริหารมหานครหลวงกรุงเทพมหานครเป็นการบริหารแบบแยกส่วนมาโดยตลอด และกรุงเทพมหานครในฐานะผู้รับผิดชอบพื้นที่ก็ไม่อยู่ในสถานภาพที่จะเป็น “เจ้าภาพ” ในการบูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงานเหล่านี้ได้เพราะไม่มีอำนาจอย่างแท้จริงอย่างมากระทำได้เพียง “ผู้ประสานงาน” เท่านั้น เนื่องจากการบริหารราชการของกรุงเทพมหานครในฐานะองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นรูปพิเศษที่รับผิดชอบบริหารนครหลวง จึงไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร เช่น พระราชบัญญัติเกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานครมีจำนวนประมาณ 160 ฉบับ และพระราชบัญญัติเหล่านี้ เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ให้อำนาจแก่นายงานราชการส่วนกลางในการดำเนินการตามกฎหมายในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครซึ่งซ้ำซ้อนกับกรุงเทพมหานคร ทำให้กรุงเทพมหานครไม่มีอิสระและไม่มีอำนาจเพียงพอเด็ดขาดในการบริหารงานให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ที่พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 บัญญัติไว้

ข) ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน

- **ปัญหาด้านโครงสร้าง** เนื่องจากตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 บัญญัติให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้บริหารเข้มแข็ง โดยให้อำนาจการบริหารราชการรวมศูนย์ที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจุดแข็งคือ ทำให้การบริหารกรุงเทพมหานครมีเอกภาพ และมีรูปแบบที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน แต่ในทางกลับกัน การบริหารงานกรุงเทพมหานครภายใต้โครงสร้างองค์กรแบบชั้นเดียวกลับมีโครงสร้างการบริหารแบบสองชั้นคือ กรุงเทพมหานครและเขตซึ่งจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับการมอบอำนาจและการทำอย่างไรจะให้ งานบริหารควรสิ้นสุดที่เขตซึ่งเป็นปัญหาว่าจะกำหนดขอบเขตแค่ไหน อย่างไร ระหว่างผู้ว่ากรุงเทพมหานครกับเขต นอกจากนี้ โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของกรุงเทพมหานครยังไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์และภารกิจที่เปลี่ยนแปลงไป โดยสำนักบางสำนักมีภารกิจที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันและหรือใกล้เคียงกันแต่แยกส่วนกันอยู่ เช่น สำนักการแพทย์กับสำนักอนามัย สำนักการโยธา กับสำนักผังเมือง รวมถึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานใหม่เพราะมีภารกิจเพิ่มขึ้น และปรับปรุงหน่วยงานเดิมใหม่ เนื่องจากภารกิจได้เปลี่ยนแปลง และการจัดส่วนราชการในส่วนกลางของกรุงเทพมหานคร ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมาตามลำดับทำให้มีส่วนราชการเพิ่มมากขึ้น เป็นเหตุให้องค์กรบริหารราชการส่วนกลางของกรุงเทพมหานครขยายใหญ่ขึ้น

เรื่อยๆ รวมทั้งจำนวนบุคลากรที่กระจุกตัวอยู่ส่วนกลางมากกว่ากระจายไปอยู่ตามเขตที่เพิ่มจาก 24 เขตในปี 2518 เป็น 50 เขตในปัจจุบัน ดังจะเห็นได้ว่า ข้าราชการกรุงเทพมหานคร (ไม่รวมข้าราชการครู) ประมาณร้อยละ 65 และลูกจ้างชั่วคราว/ลูกจ้างประจำประมาณร้อยละ 61 ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสำนักต่างๆ ที่เหลือปฏิบัติอยู่ตามเขตต่างๆ

- **อำนาจหน้าที่** ซึ่งได้แก่ การขาดความชัดเจนว่า หน้าที่ใดเป็นหน้าที่ที่กรุงเทพมหานครต้องทำเพราะเป็นหน้าที่หลัก (major functions หรือ core functions) คือ จะต้องกำหนดพันธกิจของกรุงเทพมหานครให้ชัดเจนว่า กรุงเทพมหานครต่อไปในอนาคตจะมีพันธกิจหลักอะไร และการดำเนินการตามพันธกิจนั้น กรุงเทพมหานครจะต้องมีหน้าที่หลักที่ต้องทำอะไรบ้าง

นอกจากนี้ อำนาจของกรุงเทพมหานครในการปฏิบัติให้เป็นไปตามหน้าที่ที่พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานครบัญญัติไว้ นั้น ถูกจำกัดโดยกฎหมายอื่นที่ให้อำนาจแก่หน่วยงานราชการบริหารส่วนกลางและรัฐวิสาหกิจไว้เช่นกัน นอกจากนี้ ยังไม่ได้มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของเขตให้ชัดเจนว่า ในฐานะที่เขตเป็นหน่วยราชการระดับล่างที่มีภารกิจหลักในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เขตจะต้องมีหน้าที่ที่ต้องทำอะไรบ้าง และมีอำนาจแค่ไหนเพียงใดในหน้าที่นั้น เพื่อผู้บริหารกรุงเทพมหานครจะได้มอบอำนาจให้ผู้ว่าการเขตอย่างเหมาะสม เพียงพอเพื่อดำเนินการตามหน้าที่ที่กำหนดไว้

ในทำนองเดียวกัน อำนาจและหน้าที่ของสภาเขตมีความไม่ชัดเจนและไม่เหมาะสม สภาเขตเป็นองค์กรที่สมาชิกสภาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในเขตนั่น โดยหน้าที่หลักได้แก่ การเป็นที่ปรึกษาของผู้ว่าการเขต ซึ่งเป็นข้าราชการประจำ

- **ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกับสภากรุงเทพมหานครยังไม่เป็นไปตามหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล** ได้แก่ การตรวจสอบ ถ่วงดุลจากฝ่ายสภากรุงเทพมหานคร ซึ่งในปัจจุบัน ยังกระทำไม่ได้จำกัด และมักใช้วิธีการที่ประนีประนอมกันระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายสภากรุงเทพมหานคร โดยวิธีการเปิด

โอกาสให้มีการพิจารณาแปรญัตติงบประมาณรายจ่ายได้ หรือที่เรียกกันว่า งบแปรญัตติ ส.ก. นอกจากนี้จุดอ่อนอีกประเด็นหนึ่งคือ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครที่สำคัญ ซึ่งมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 บัญญัติว่า “คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณให้มีกรรมการจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีสิทธิเสนอชื่อบุคคลผู้ที่เป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกสภากรุงเทพมหานครให้สภากรุงเทพมหานครตั้งเป็นกรรมการได้ไม่เกินหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด ซึ่งจะทำให้หลักการถ่วงดุลระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายสภากรุงเทพมหานครเสียไป

- *ความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายกรุงเทพมหานครกับประชาคม*

กรุงเทพมหานครเป็นแหล่งรวมบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถจำนวนมากที่สุดของประเทศ แต่บุคคลที่มีคุณค่าเหล่านี้ยังไม่ได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานของกรุงเทพมหานครเท่าที่ควร (ยกเว้นสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและสภาเขต) เนื่องจากยังไม่มีช่องทางเปิดให้อย่างเป็นทางการ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือประชาคมในชุมชนต่างๆ ยังไม่มีส่วนร่วมเท่าที่ควร เพราะ คณะกรรมการชุมชนยังไม่สามารถที่จะทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างแท้จริงเนื่องจากได้รับการสนับสนุนงบดำเนินการเพื่อทำกิจกรรมในชุมชนเพียงเล็กน้อยประมาณเดือนละ 2,000 บาท และไม่มีค่าตอบแทนให้กับคณะกรรมการชุมชน

นอกจากนี้ การดำเนินการ โดยหน่วยงานของรัฐที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มักไม่มีการสอบถามหรือแจ้งให้ประชาชนได้รับรู้ล่วงหน้าแต่ประการใด และเมื่อดำเนินการแล้ว ก็ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนรวมถึงสภาพแวดล้อมของกรุงเทพมหานครขึ้น โดยที่ประชาชนไม่มีช่องทางที่จะสะท้อนถึงความคิดเห็นต่อการกระทำของหน่วยงานรัฐ

- **ความสัมพันธ์ระหว่างกรุงเทพมหานครกับรัฐบาล**
 ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างกรุงเทพมหานครกับรัฐบาลยังไม่ได้ปรับปรุงให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญปัจจุบัน กล่าวคือ ยังเน้นการควบคุมดูแลมากกว่าการกำกับดูแลเท่าที่จำเป็นตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ ดังจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร ม.123 บัญญัติว่า “ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติราชการของกรุงเทพมหานคร...” ซึ่งการควบคุมดูแลเท่าที่จำเป็นเป็นการให้อำนาจให้การยับยั้ง หรือเข้ามาแทรกแซงการบริหารงานของกรุงเทพมหานครได้ แต่รัฐธรรมนูญปัจจุบันให้กำกับดูแลเท่าที่จำเป็น ซึ่งเป็น การกำกับดูแลว่า กรุงเทพมหานครมีการปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ หากมีการปฏิบัติไม่ถูกต้อง ก็ควรมีช่องทางที่ให้องค์กรอื่นมาตัดสิน เช่น ศาลปกครอง ซึ่งขณะนี้ก็ได้มีการจัดตั้งแล้วในประเทศไทย หรือในกรณีที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกับสภากรุงเทพมหานครมีความขัดแย้งกัน ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครอาจยื่นข้อเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยยุบสภากรุงเทพมหานครเพื่อให้การเลือกตั้งใหม่ โดยที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอาจไม่ยุบสภากรุงเทพมหานครก็ได้ แม้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจะมีข้อเสนอทบทวนไปอีกครั้งก็ตาม ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารภายในของกรุงเทพมหานครมากกว่าการแก้ไขปัญหา หรือ
- **ระบบบริหารจัดการบริการสาธารณะของกรุงเทพมหานคร**
 โดยรวมในส่วนของกรุงเทพมหานครจะไม่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง แต่มีลักษณะที่ภาครัฐกำหนดว่าจะให้บริการใดแก่ประชาชน (inward looking) ซึ่งก็มีอำนาจในการดำเนินการไม่เพียงพอหรือไม่สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ของประชาชนหรือท้องถิ่นได้ อีกทั้งในกรณีของกรุงเทพมหานครนี้มีหน่วยงานของรัฐเข้ามาเกี่ยวข้องดำเนินบริการสาธารณะที่ซ้ำซ้อนเป็นอย่างมาก และในทำนองเดียวกันก็พบปัญหาการมอบอำนาจจากผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสำนักต่างๆ ให้กับสำนักงานเขตทำให้การบริหารบริการสาธารณะค่อนข้างจำกัด
- **การเงินการคลัง** ได้แก่ การจัดเก็บรายได้ของกรุงเทพมหานครยังจัดเก็บไม่ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ภาษีน้ำมัน, ค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บจากผู้พักในโรงแรม

, ค่าธรรมเนียมสนามบิน, และภาษีทรัพย์สิน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีปัญหาอัตราภาษีที่จัดเก็บอยู่ในปัจจุบันยังไม่เหมาะสมตลอดจนการจัดเก็บรายได้ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรเช่น ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย, การประเมินค่ารายปี และรายได้ในการคำนวณภาษียังขาดมาตรฐาน, การตรวจสอบ ติดตาม เร่งรัดการจัดเก็บภาษีมียุทธศาสตร์การดำเนินงานที่สลับซับซ้อน ล่าช้า ใช้เวลานาน, ขาดการจัดทำคู่มือการเสียภาษีตลอดจนขาดการปรับปรุงแบบรายการชำระภาษีหรือค่าธรรมเนียมสำหรับผู้มีหน้าที่เสียภาษีและค่าธรรมเนียมและประชาชนไม่ได้รับความสะดวกในการติดต่อเพื่อชำระค่าธรรมเนียมต่างๆ

สำหรับในส่วนของการจ่ายพบปัญหาว่าการจัดสรรงบประมาณยังไม่เหมาะสม เช่น การจัดสรรรายได้ไปในการกิจด้านโครงสร้างพื้นฐาน และจรรยาจนวนมาก ในขณะที่ต้องหาทางลดค่าใช้จ่ายด้านการบริหารทั่วไปลง, การจัดสรรงบประมาณให้เขตยังไม่เหมาะสม ยังขาดหลักเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานทำให้งบประมาณที่สำนักงานเขตหลายแห่งได้รับไม่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพพื้นที่และขนาดของปัญหาที่มีอยู่, การจัดสรรงบประมาณประจำปี เพื่อเป็นงบลงทุนอยู่ในระดับที่ต่ำ และการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีแต่ละปี ยังต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดและมีความล่าช้าในการเบิกจ่าย เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่า การนำเงินสะสมไปแสวงหารายได้ยังถูกควบคุมเข้มงวด ภายได้หลักเกณฑ์ของความมั่นคงทางการเงิน ทำให้กรุงเทพมหานครสูญเสียโอกาสในการเพิ่มรายได้เพื่อนำเงินไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนให้มากที่สุด

2) แนวทางการปรับปรุงการบริหารราชการกรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอดังกล่าวมุ่งประโยชน์ของประชาชนชาวกรุงเทพมหานครเป็นหลักซึ่งแนวทางหลักได้แก่

1. เน้นการจัด โครงสร้างองค์การบริหารแบบบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ ที่สามารถอำนวยความสะดวก และตอบสนองความต้องการของประชาชนและสภาพแวดล้อมของกรุงเทพมหานครทั้งระยะสั้นและระยะยาว
2. กำหนดบทบาท พันธกิจของกรุงเทพมหานครให้ชัดเจน สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและหลักการบริหารราชการที่ดี

3. จัดองค์กรการบริหารราชการกรุงเทพมหานครที่มีขนาดเหมาะสมกับภารกิจ และมีการนำเอาวิธีการบริหารจัดการและเทคโนโลยีการบริหารสมัยใหม่มาใช้ทดแทนการขยายหน่วยงาน/บุคลากร
4. ให้มีระบบการบริหารที่เน้นผลสัมฤทธิ์ โดยมีการวางยุทธศาสตร์และแผนการบริหารราชการของกรุงเทพมหานคร และให้ทุกหน่วยงานจัดทำแผนปฏิบัติราชการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ฯ และแผนการบริหารราชการของกรุงเทพมหานคร โดยมีตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจน
5. ให้มีระบบการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติราชการในทุกระดับ
6. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารราชการของกรุงเทพมหานคร

นอกจากนี้รายงานดังกล่าวมีข้อเสนอในประเด็นของการปรับปรุงปัจจัยภายในและภายนอกดังนี้

ก) แนวทางการปรับปรุงปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก

1. การทบทวน/ปรับปรุงความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างรัฐ (ราชการบริหารส่วนกลาง) กับกรุงเทพมหานครใหม่ให้สอดคล้องกับบริบทการกระจายอำนาจที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ว่า รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง โดยกำหนดบทบาทอำนาจและหน้าที่ระหว่างรัฐกับกรุงเทพมหานครให้เหมาะสม ชัดเจน และปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับการกระจายอำนาจให้กรุงเทพมหานครเพื่อให้กรุงเทพมหานครมีอิสระในการบริหารมหานครหลวง กรุงเทพฯ ตามหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติได้อย่างเบ็ดเสร็จและเป็นการบริหารงานแบบบูรณาการอย่างแท้จริง
2. จัดให้มีคณะกรรมการบริหารภาคมหานครหลวง เป็นองค์กรเชิงนโยบายและกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารมหานครหลวง ที่รับผิดชอบพื้นที่อนุภาคมหานครหลวง ซึ่งรวมถึงกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑลด้วย โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน

ข) แนวทางการปรับปรุงการบริหารราชการของกรุงเทพมหานคร

• ด้านโครงสร้าง

มีข้อเสนอให้กำหนดพันธกิจหลักของกรุงเทพมหานครให้ชัดเจน โดยอนาคตได้แก่ การให้บริการสาธารณะที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนกรุงเทพมหานคร, การแก้ไข ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประจำวันที่ประชาชนประสบ, และการพัฒนากรุงเทพมหานครให้เป็นมหานครที่น่าอยู่ ประชาชนมีความรับผิดชอบร่วมกันในการบริหารมหานคร และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ได้มาตรฐานในสภาพแวดล้อมที่ดี มีความผสมกลมกลืนระหว่าง วัฒนธรรมนิยม วัฒนธรรมไทยกับความเป็นเมืองแห่งเทคโนโลยีที่ทันสมัย, ต้องมีการปรับปรุง ระบบความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างรัฐกับกรุงเทพมหานครให้ชัดเจน เหมาะสมในแนวทางที่มี การกระจายอำนาจให้แก่กรุงเทพมหานครเพิ่มมากขึ้น โดยปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ รวมทั้งปรับปรุงระบบการบริหารจัดการภายในของ กรุงเทพมหานครให้สอดคล้องกับระบบการบริหารราชการที่ดี มุ่งผลสัมฤทธิ์ เน้นประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหาร, ปรับปรุงบทบาทของผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานครให้เป็นผู้บริหารเชิงยุทธศาสตร์มากกว่าผู้กำหนดนโยบายและกำกับดูแลการ ปฏิบัติตามนโยบาย และผู้ประสานงานในแบบเดิม, ให้มีระบบการมอบอำนาจของผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานครที่ชัดเจน เหมาะสม เพื่อให้มีการมอบอำนาจลงไปสู่ระดับล่าง โดยเฉพาะระดับเขต อย่างเพียงพอ, ให้มี คณะกรรมการพัฒนาการบริหารกรุงเทพมหานคร ซึ่งเรียกโดยย่อว่า ก.พ.ก. ประกอบด้วยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นประธาน, ปรับปรุงรูปแบบ วิธีการบริหารราชการ ของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยจัดเป็นกลุ่มเขต-กลุ่มภารกิจ-กลุ่มประเด็นยุทธศาสตร์ (area-functional-agenda based) และมอบให้รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้รับผิดชอบดูแลกลุ่ม เขต กลุ่มภารกิจ และกลุ่มประเด็นยุทธศาสตร์ของเขตอย่างใกล้ชิด, ปรับปรุงบทบาทของสำนักให้ เน้นการสนับสนุน ส่งเสริม และกำกับดูแล ตรวจสอบมากกว่าบทบาทในฐานะผู้ปฏิบัติ (เว้นแต่ เป็นกรณีโครงการขนาดใหญ่ที่ต้องใช้งบประมาณมากใช้เทคนิควิชาการชั้นสูง)

• อำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร

ได้แก่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค สาธารณูปการ, การส่งเสริมคุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัย, การจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบ เรียบร้อย, การส่งเสริมการลงทุนด้านพาณิชย์กรรม การเกษตร อุตสาหกรรม

และการท่องเที่ยว, การบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม, การส่งเสริมศิลปะวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น, และการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น

สำหรับในส่วนของเขต ควรมีการกำหนดหน้าที่เขตให้ชัดเจนบนหลักการที่ว่า “งานที่ใกล้เคียงกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน และเป็นงานบริการ ควรสิ้นสุดที่เขต” และให้มีการมอบอำนาจจากผู้บริหารกรุงเทพมหานครไปที่เขตอย่างเพียงพอและปรับปรุงบทบาท อำนาจและหน้าที่ของสภาเขต ให้มีอำนาจและหน้าที่มากขึ้นกว่าที่จะเป็นเพียงที่ปรึกษาผู้อำนวยการเขตโดยให้สภาเขตให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการการบริหารราชการเขตและแผนปฏิบัติการประจำปีของเขตที่ผู้อำนวยการเขตเสนอต่อสภาเขต ก่อนที่ผู้อำนวยการเขตจะเสนอต่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครต่อไป

นอกจากนี้ควรให้มีการทบทวนพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับกรุงเทพมหานครทั้งหมดซึ่งเกี่ยวข้องกับอำนาจและหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐทั้งราชการบริหารส่วนกลางและรัฐวิสาหกิจที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และให้มีการกระจายอำนาจในการดำเนินการในภารกิจที่ซ้ำซ้อนกับหน้าที่ของกรุงเทพมหานครให้กับกรุงเทพมหานคร

- **ความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารกับสภากรุงเทพมหานคร**

ได้แก่ ข้อเสนอให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครต้องแถลงนโยบายต่อสภากรุงเทพมหานคร โดยไม่มีการลงมติไว้วางใจ, ให้มีการยกเลิก “งบแปรญัตติ ส.ก.”, กรณีสภากรุงเทพมหานครตามข้อเสนอของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยกรณีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครยื่นข้อเสนอทบทวนให้มีการยุบสภากรุงเทพมหานครต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอีกครั้งหนึ่ง

- **ความสัมพันธ์ระหว่างกรุงเทพมหานครกับรัฐบาล**

ได้แก่ ข้อเสนอให้รัฐบาลมีลักษณะของการกำกับดูแล มากกว่าการควบคุม ดูแล เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและหากกรณีที่รัฐบาลมอบหมายภารกิจ/โครงการขนาดใหญ่มาให้กรุงเทพมหานครดำเนินการตามนโยบายหรือมติของคณะรัฐมนตรี รัฐบาลต้องจัดสรรงบประมาณให้อย่างเพียงพอเพื่อมิให้เป็นภาระแก่กรุงเทพมหานคร หรือเป็นกรณีการร่วมกันทำ ก็ควรยึดหลักการมิให้เป็นภาระท้องถิ่น

- **ความสัมพันธ์ระหว่างกรุงเทพมหานครกับประชาคม**

ได้แก่ การเพิ่มสาระสำคัญในร่างกฎหมายของกรุงเทพมหานครใหม่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนในกรณีที่เกิดการในเรื่องใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของกรุงเทพมหานครหรือประชาชนในท้องถิ่นและต้องให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นได้ และประกาศให้ประชาชนทราบ, จัดตั้ง “สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมของกรุงเทพมหานคร” ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 36 คน ซึ่งได้รับเลือกจากบุคคลที่เป็นตัวแทนกลุ่มสมาชิกรัฐสภาในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 9 คน ตัวแทนกลุ่มภาคธุรกิจเอกชนจำนวนเก้าคน ตัวแทนกลุ่มภาคองค์กรเอกชนจำนวนเก้าคน และตัวแทนกรรมการชุมชนกรุงเทพมหานครจำนวนเก้าคน, ปรับปรุงแก้ไขระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยกรรมการชุมชน พ.ศ. 2534 ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป, จัดตั้ง “สภาประชาคมเขต” โดยให้กรรมการสภาประชาคมมาจากการเลือกตั้งของประธานคณะกรรมการชุมชนในเขตนั้น, ให้สภากรุงเทพมหานครแจ้งวาระการประชุมสมัยสามัญของสภากรุงเทพมหานครให้สาธารณะได้ทราบในวงกว้างผ่านสื่อต่างๆ, ให้มีการเปิดเผยข้อมูลการบริหารงานของกรุงเทพมหานครอย่างกว้างขวาง

- **ระบบบริหารจัดการบริการสาธารณะ**

การให้บริการสาธารณะที่พึงประสงค์นั้น จะต้องเป็น “ที่พึง” ของประชาชนจึงต้องเสนอบริการสาธารณะที่ตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เพื่อมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนดังกล่าวโดยคำนึงถึงหลักการความทั่วถึง เท่าเทียมเป็นธรรมและความสามารถในการเข้าถึงบริการ โดยบริการสาธารณะดังกล่าวต้องมีคุณภาพมาตรฐาน และกิจกรรมของกรุงเทพมหานครต้องปรับเปลี่ยนไปตามข้อเสนอแนะต่อไปนี้

- 1) การกิจที่น่าพิจารณาดำเนินการ ได้แก่ การหาทางเพิ่มรายได้ของประชากร โดยส่งเสริมการลงทุนส่งเสริมการท่องเที่ยว การสร้างแหล่งงานใหม่โดยเฉพาะธุรกิจและอุตสาหกรรมที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย ธุรกิจขนาด “จิ๋ว” (micro business) การผลิตในครัวเรือนซึ่งพัฒนาเป็นสินค้าหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล และวิจัยและพัฒนาต่อเนื่องเพื่อให้สามารถขายได้ทั่วไปจนถึงการส่งออก

2) ลดบทบาทภารกิจบางอย่างที่ไม่จำเป็นต้องดำเนินการ เช่น วิทยาลัยแพทยศาสตร์
กรุงเทพมหานคร และพิจารณารวมสำนักงานการแพทย์และสำนักอนามัยเข้าด้วยกัน เพื่อ
ระดมทรัพยากรให้บริการดูแลสุขภาพที่ดีขึ้น

3) พิจารณาสร้างเกณฑ์ขึ้นดำเนินการให้บริการสาธารณะโดยอิง :

- พื้นที่
- จำนวนประชากร
- บริการสาธารณะด้านต่างๆ ซึ่งแบ่งเป็นระดับ
- ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่ และสภาพแวดล้อมอื่นๆ

• การเงินการคลัง

ได้แก่ กรุงเทพมหานครควรเร่งออกข้อบัญญัติเพื่อจัดเก็บภาษีจากน้ำมันเบนซินน้ำมันดีเซล
และก๊าซปิโตรเลียมตามมาตรา 25 (4) แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจาย
อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งจะทำให้กรุงเทพมหานครมีรายได้เพิ่มขึ้น
ประมาณ 800 ล้านบาท, จัดทำเรื่องเสนอต่อคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น พิจารณากำหนดอัตราและวิธีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมสนามบินตามกฎหมายว่าด้วย
การเดินอากาศ ซึ่งจะทำให้กรุงเทพมหานครมีรายได้เพิ่มขึ้นอีกหลายร้อยล้านบาท, การปรับปรุง
ราคาปานกลางที่ดินที่ประกาศใช้มาตั้งแต่ปี 2521 และแก้ไขบัญญัติอัตราภาษีบำรุงท้องที่ให้มี
เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางเศรษฐกิจของพื้นที่กรุงเทพมหานคร, แก้ไขนิยาม “ป่าय” ใน
พระราชบัญญัติภาษีป่าय พ.ศ. 2510 ให้ครอบคลุมลักษณะของป่าयในปัจจุบันที่ไม่เพียงแสดงเป็น
ตัวอักษร ภาพ หรือเครื่องหมายอื่นเท่านั้นแต่ยังแสดงด้วยแถบสีด้วย, จัดทำระบบฐานข้อมูลที่
ทันสมัยในการพิสูจน์แหล่งรายได้ เช่น แผนที่ระวางโฉนดที่ดินทั้งกรุงเทพมหานคร แผนที่ภาษี
(tax map) และนำระบบภูมิศาสตร์สารสนเทศ (Geographic Information System, GIS) มาใช้ในการ
บริหารงานกรุงเทพมหานครอย่างจริงจัง, ปรับลดขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจสอบ ติดตาม
เร่งรัดการจัดเก็บภาษี, ปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณให้แก่สำนักงานเขตใหม่ให้
เหมาะสม, กำหนดให้มีตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของการใช้จ่ายงบประมาณของทุกหน่วยงานของ
กรุงเทพมหานคร และมีการติดตาม ประเมินผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจัง โดยผู้บริหารของ
กรุงเทพมหานคร, ควรเร่งรัดจัดทำบัญชีทรัพย์สินของกรุงเทพมหานครให้มีความสมบูรณ์และ

ถูกต้อง, ปรับปรุงระบบตรวจราชการและการตรวจสอบภายใน, พัฒนานวัตกรรมของ กรุงเทพมหานคร

สรุปท้ายบท

โดยสรุปแล้วบทที่ 7 เป็นการนำเสนอสาระสำคัญที่ว่าด้วยการบริหารงานกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ใกล้ตัวที่ชัดเจนมากที่สุด เนื่องจากประเทศไทยเป็นรัฐเดี่ยว โดยมีเมืองหลวงคือ กรุงเทพมหานครเป็นเอกนครซึ่งหมายถึงการเป็นเมืองใหญ่เมืองเดียวที่แสดงบทบาทนำและโดดเด่นในทุกๆ เรื่องของประเทศ ดังนั้นกรุงเทพมหานครจึงเป็นตัวอย่างที่เด่นชัดทั้งในด้านปัญญาแล แนวทางการพัฒนาที่ทั้งสำเร็จ กำลังดำเนินการและที่ยังเป็นปัญหาไม่รู้จบคือปัญหาของการขยายตัวของเมืองโดยไม่มีวันรู้จบจนเกิดข้อขัดข้องที่ตามมาอย่างมาก การดำเนินการแก้ไขปัญหาดัง เป็นเรื่องใหญ่ที่อาศัยทั้งนโยบายรัฐบาลและการลงทุนด้วยทรัพยากรที่มีมหาศาล อย่างไรก็ตาม แนวทางการไขปัญหาชีวิตประจำวันที่ชาวทม.เผชิญอยู่แนวทางที่สำคัญประการหนึ่งคือการ กระตุ้นให้ประชาชนมีการรวมตัวในลักษณะประชาคมในชุมชนเมืองซึ่งเชื่อว่าเป็นแนวทางการ ขับเคลื่อนกรุงเทพมหานครไปสู่ทางออกที่สำคัญของประชาชนในการอยู่อาศัยในชุมชนเมือง

คิดและวิเคราะห์ท้ายบท

- สาระสำคัญของระบบและวิธีการในการบริหารจัดการชุมชนเมืองกรุงเทพมหานคร
- ปัญหา อุปสรรค และวิธีการแก้ไขในการบริหารชุมชนเมืองของกรุงเทพมหานคร
- แนวความคิดในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน
- กรุงเทพมหานครควรทำหรือไม่ควรทำอะไรตามลำดับความจำเป็นเร่งด่วน
- ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานกรุงเทพมหานครจากการศึกษาวิจัยในปี 2546

บรรณานุกรม

- กทม.กับการสร้างเมืองที่น่าอยู่. 2539. ผู้จัดการรายวัน, 8 ธันวาคม.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. 2539. ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ถฤษ เพิ่มทันจิตต์. 2536. ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการเกิดเป็นเมือง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ บริษัทครีเอทีฟพับลิชซิ่ง.
- คอแนลตา เอช. มีโควส์ และคณะ. 2512. ชีตจำกัดความเจริญ แปลโดย อมร รักษาสัตย์ และ ปฐมมณี โรจน์. กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา.
- โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP). 2546. รายงานการพัฒนาคนของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ.
- จรัสศรี ทีปวิรัช. 2535. 20 นาทีกับสำนักผังเมือง. เอกสารประกอบการสัมมนาในเรื่อง "ปัญหาารถติด...ต้องช่วยกันคิดช่วยกันแก้" โดยวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทยวันที่ 9-10 พฤศจิกายน.
- ฉัตรชัย พงศ์ประยูร. 2527. ภูมิศาสตร์เมือง. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. 2542. ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจโลกยุคปัจจุบัน. ในพลิกความคิดเป็นปัญญา : รวมบทความจากปราชญ์ราชูรวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: นำอักษรการพิมพ์.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. 2519. ประชาธิปไตย สังคมนิยม คอมมิวนิสต์ กับการเมืองไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิศณศ.
- ดวงจันทร์ อาภาวิชรุฒม์ เจริญเมือง. 2541. เมืองและการผังเมืองในประเทศไทย : กรณีเมืองเชียงใหม่. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์มิ่งเมือง.
- ดารณี ถวิลพิพัฒน์กุล. 2539. กระบวนการเป็นเมืองกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในประเทศกำลังพัฒนา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดำรงศักดิ์ จันโททัย. 2540. นโยบายการบริหารงานจราจรและการขนส่งในเขตเมืองใหญ่. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เทศบาลนครเชียงใหม่. 2543. เอกสารเผยแพร่และประชาสัมพันธ์. งานประชาสัมพันธ์ เทศบาลนครเชียงใหม่.

- ชนสวรรค์ เจริญเมือง. 2542. 100 ปีการปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2440-2540. กรุงเทพฯ : คบไฟ.
- ธีระพล อรุณะกสิกร และคณะ. 2543. พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2543. กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน.
- นันทนา กบิลกาญจน์. 2533. ประวัติศาสตร์และอารยธรรมโลก. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- บงกชรัตน์ เตชะไตรศักดิ์, ผู้แปล. 2532. ทฤษฎีย่านกลาง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประกายทอง สิริสุข ,ม.ร.ว.และ พรรณี สรุงบุญมี. 2521.สังคมไทยในสมัยตอนต้นกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2325- 2416). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิณเสศ.
- ประจักษ์ ศกุนตะลักษณ์. 2531. เศรษฐศาสตร์เมือง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประธาน คงฤทธิศึกษากร. 2535. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- ประพัฒน์ ตรีณรงค์. 2539. พ่อขุนบานเมือง. วารสารไทย 16 , 63 ก.ค.-ก.ย.
- พัชรี สีโรรส และ อรทัย ก๊กผล. 2543. การบริหารเมือง : กรุงเทพมหานคร . กรุงเทพฯ :ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไพโรจน์ ชัยนาม. 2535. รัฐมนตรีจำต้องมาจากรัฐสภาเพียงไร. ใน หนังสืองานพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์ไพโรจน์ ชัยนาม.ม.ป.ท.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.ม.ป.ป. ผังเมืองเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น. กลุ่มงานศึกษาและสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.ม.ป.ป. เศรษฐศาสตร์ภูมิภาคและเมือง. เอกสารประกอบชุดวิชา หน่วยที่ 1-8
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. ม.ป.ป.เศรษฐศาสตร์ภูมิภาคและเมือง. เอกสารประกอบชุดวิชา หน่วยที่ 9-15.
- มูลนิธิปทุมบรมราชานุสรณ์ . 2527. อัญญาอาลัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ แก้วกานี.
- วารสารเมืองโบราณ . 2519, 3 ,4.
- วารสารเมืองโบราณ. 2523, 7 ,7.

วิลโด วงศ์สืบชาติ. 2535. จำแนกความแตกต่างระหว่างเมือง : การศึกษาเปรียบเทียบกรณีประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา. กรุงเทพมหานคร : สถาบันประชากรชาติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันดำรงราชานุภาพ กระทรวงมหาดไทย.ม.ป.ป. สถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ. บทสรุปยุทธศาสตร์มหาดไทยสำหรับผู้บริหาร(อัครเสนา).

สถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ. 2546. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการปรับปรุงรูปแบบการบริหารราชการกรุงเทพมหานคร ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2548 เสนอต่อ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (โมโนกราฟ)

สรรค์ รังสฤษดิ์. 2522. วิวัฒนาการแห่งสังคมสยาม. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองการพิมพ์.

สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร . 2540. แนะนำกรุงเทพมหานคร 2540 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สิทธิพร ภิรมย์รัตน์. 2543. กฎหมายและการบริหารผังเมืองของท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุพจน์ นूरพุกศลศรี. 2531. สถิติวัดสภาวะชุมชนเมือง. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุมาลี วัฒนศิริพร, ผู้แปล. 2535. อุทยานนครแห่งอนาคต. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. งานแปลอันดับที่ 137. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สุรพงษ์ โสชนเสถียร. 2527. เมืองใหญ่และรูปแบบที่ควรจะเป็น. (โมโนกราฟ).

สุรพงษ์ โสชนเสถียร. 2540. การสื่อสารกับการเมือง. กรุงเทพฯ : ประสิทธิ์กัณฑ์แอนด์พริ้นต์ติ้ง จำกัด.

เสมอชัย พูลสุวรรณ. 2537. บรรพบุรุษของคนไทยมาจากไหน : การวิเคราะห์และตีความจากหลักฐานใหม่ทางพันธุศาสตร์ ใน ธรรมชาติวิทยาการ 27 มิ.ย.-1 ก.ค. 2537. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อมร รักษาสัตย์ และปฐม มณีโรจน์, ผู้แปล. 2512. ชี้อจำกัดความเจริญ, (จาก) *The Limits To Growth*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แพรวพิตยา.

ภาษาอังกฤษ

- Adler, Paul S. 1999. **Social capital : The good , the bad , and the ugly** , Marshall School of Business , University of Southern California .
- Alvin., and Heidi Toffler . 1995. **Ceating A New Civilization : The Politics of Third Wave** .Atlanta, Georgia : Turner Publishing.
- ASIAWEEK 26, 49 Dec .
- Beckers, D.n.d. **Research on Virtual Communities: an Empirical. Approach** (<http://www.swi.psy.uva.nl/usr>).
- Bent ,Alan E., and Ralph A Rossum.1976. **Urban Administration Management, Politic and Change**. New York : Kennikat.
- Bergeron, Bryan. 2002. **Essential of CRM : A Guide to Customer Relationship Management**. New York: John Wiley & Sons.
- Berner, Erhard., and Rudiger Korff . n.d. **Globalization and Local Resistance: The Creation of Localities in Manila and Bangkok**. University of Bielefeld Faculty of Sociology.
- Black, Alan. 1995. **Urban Mass Transportation Planning**. New York: Mcgraw Hill.
- City Bureau Ministry of Construction and Japan Transportation Planning Association. 1993 **Urban Transport Planning Facilities In Japan 1993**. Japan: Japan Transportation Planning Association.
- Enriquez, Jean. 2001. **As the Future Catches You: How Genomic & Other Forces are Changing your Life**. Work, Health & Wealth. New York: Crown Publishing.
- Fried, Robert C., and Francine F Rabinovitz. 1980. **Comparative Urban Politics A Performance Approach**. New Jersey : Prentice-Hall, Englewood Cliffs
- Fuchs, Roland J., Gavin W Jones., and Ernesto M. Pernia.ed., 1987. **Urbanization And Urban Policies In Pacific Asia**. Colorado : Wesview Press.
- Fukuoka City. 1999. **Urban Planning In Fukuoka**. Fukuoka : Fukuhaku Sogo .
- Gallion, Arthur B., and Simon Eisner. 1963. **The Urban Pattern City Planning and Design** .Toronto : D Van Nostrand Company.

- Garreau, Joel. 1991. **The Edge Cities: Life on the New Frontier**. New York: Doubleday Publishing.
- Hardoy, Jorge E., and David Satterthwaite. ed., 1986. **Small and Intermediate Urban Center**. Colorado : Westview Press.
- Haruna, Mamoru. 1990. **Terminal and Urban Transport Planning**. (Monograph).
- Hatry, Harry P., and John F Cotton. 1967. **Program Planning for State, County, City Washington, D.C. : State-Local Finances Project**. George Washington University.
- Hawley, Willis D., and Others. 1976. **Theoretical Perspectivs On Urban Politics**. New Jersey : Prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffs.
- Joshi, Kirti Kusum. 2004. **Urban Land Readjustment in Nagoya and Kathmandu**.
- Leowenberg, Frank M., and Ralph.ed Dolgoff. 1972. **The Practice of Social Intervention : Goal, Roles & Strategies**. Illinois : Peacock Publishers.
- Levy, John M. 1994. **Contemporary Urban Planning**. 3d ed. New Jersey : Prentice Hall, Englewood Cliff.
- Logan, John R. 2000. Still a Globalization City: The Racial and Ethnic Segmentation of New York Quoting Peter Marcuse., and Ronald van Kempen . **Global Cities : A New Special Order?**. Massachusetts : Blackwell Publishers.
- Moobela, Cletus . 2003. **Gated Communities: Violating the Evolutionary Pattern of Social Networks in Urban Regeneration?** Paper presented to the conference on “Gated communities: Building social divisions or safer communities?” held at the University of Glasgow on 18 & 19 September, Sheffield Hallam University ,Facilities Management Graduate Centre , England
(<http://www.bristol.ac.uk/sps/cnrpapersword/gated/moobela.pdf>.)
- Olds, Kris. 2001. **Globalization and Urban Change: Capital, Culture, and Pacific Rim Mega-Projects**. London: Oxford University Press.
- Osaka City Government. 1992. **City Planning In Osaka** . City Planning Department. Planning Bureau, Osaka Municipal Government.

- Osaka City.1993. **An Outline of the Osaka City Administration**. Osaka Municipal Government.
- Peters, Glen. 1996. **Beyond The Next Wave : Imagining the next generation of customers** .London : Pitman Publishing.
- Poy, Pak., and Kneebone Asian Engineering Consultants Corp.,1991., **NESDB SPURT : Sventh Plan Urban And Regional Transport**,(Executive Report 1991 March Halcrow Fox and Associates. Zin Association With) United Nation Development Programme THA/89/010 Putnam, Robert. 2000. **Blowing Alone: The Collapse and Revival of American Community**. Legislative Update 2000 Volume 5, Issue 10
- Smith, D.A. 2003. Emerging Issues in the 21st Century World-System Vol II New Theoretical Directions for the 21st Century World-System in **Rediscovering Cities & Urbanization in the 21st Century World-System**. A Dunaway (ed). Westport, CN: Praeger, 111-29.
- Smith, Gerald E., and Carole A Huntsman. 1997. **Reframing the Metaphor of the Citizen-Government Relationship: A Value Centered Perspective**. Public Administration Review 4, 57 Jul/Aug.
- Starling, Jay D. 1985. **Municipal Coping Strategies As Soon As The Dust Settels**. California : SAGE Publication.
- Tanaboriboon, Yodphol .1994. **Traffic Engineering & Its Computer Application** , lecture note .Asian Institute of Technologt-AIT.
- Task-Specific GIS , (www.city.yokosuka.kanagawa.jp/.../gis/gis1.html)
- The City Of Yokohama .1993. **Urban Design Yokohama**, The City Of Yokohama: Published in Tokyo Metropolitan Government. 1999. **Tokyo Policies and Programs : Urban Development**.Tokyo : Kodama Printing .
- Urban Design Yokohama. 1993. **The City Of Yokohama** : Published in
- Vernon , Henderson. 2000. **How Urban Concentration Affects Economic Growth** Paper Supported to World Bank .
- William A. Andrews .ed, 1976. **A Guide To Urban Studies** .Ontario: Prentice-Hall of Canada

- William B. Neenan. 1981. **Urban Public Economics** .Belmont, California : Wadsworth Publishing.
- Woolcock ,M. 1998. **Social Capital and Economic Development: Toward a theoretical synthesis and policy framework** , Theory and Society , 27 (2) .
- World Bank Group. 1999, 2000. Dynamics Cities as Engines of Growth in **World Development Report**.
- Wright, Deil.1982. **Understanding Intergovernmental Relations**. 2d ed. Montory, California : Books Cole.

Internet Source

- Entering the 21st Century. World Development Report 1999/2000
(<http://www.worldbank.org/wdr/2000/q-a.html>)
- Fukuoka City online (<http://www.city.fukuoka.jp/asia/oversea/index-e.htm>)
- Kobe City (<http://www.city.kobe.jp>)
- Putnam, Robert, **Blowing Alone: The Collapse and Revival of American Community**,
Legislative Update 2000 Volume 5, Issue 10
(http://www.danceusa.org/pdf/leg_update/December2000.pdf)
- Sierra club (<http://www.sierraclub.org>)
- The Free Dictionary.com (<http://encyclopedia.thefreedictionary.com/poverty>)
- The World Bank Group (<http://www.worldbank.org>)
- The World Bank Group. Poverty Net Home . October 5, 2004
(<http://www.worldbank.org/poverty/scapital/SChowmeas1.htm>)
- Tokyo Metropolitan Government, 2000 (<http://www.metro.tokyo.jp/>)
- U.S. Census Bureau (<http://www.census.gov>)

United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific: Human Settlements:

What is "Human Settlements"? (<http://unescap.org/huset/whatis.htm>)

United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific: Human Settlements.

What is Good Governance? (<http://www.unescap.org/huset/gg/governance.htm>)

World Health Organization-WHO (www.who.org), 2004.

www.vtt.fi/rte/projects/yki4/cost/costc4mo.htm

ภาคผนวก

Table 1 : Transportation System Management

APPROACHES	CATEGORY	TECHNIQUE	Method that change demand to meet system capability			
			Reduce number of vehicles used	Reorient travel to off-peak hours	Reorient travel to alternate routes	Reduce total demand for travel
SOCIAL		Staggered Work Hours		*		
		Shortened Work Weeks		*		*
ECONOMIC	Pricing and Regulatory Mechanisms	Road Pricing	*	*	*	*
		Parking Controls	*	*		*
	Restricting Access	Traffic Cells	*		*	
		Auto-Free Zones with Facilities For Pedestrians	*		*	
	Land Use Planning	New Town	*			*
Planned Neighborhoods Zoning and Building Codes		* *			* *	
Marketing	Incentives to Off-Peak Travel and Usage of Facilities Incentives to Mass Transit Usage	* *	* *			
	Vehicles Occupancy	Carpooling and Other Forms of Ride Sharing Approaches	*			
SOCIO-TECHNICAL		Communication in Lieu of Travel				*
TECHNICAL	Traffic Engineering Technique	Freeway Surveillance and Control			*	
		Maximum Use of Existing Facilities			*	
	Transit Operations	Extended Area Services Priority	*			
		Systems Expressways	*			
		Priority Systems Arterials	*			
		Circulation Systems	*		*	

Table 2 : Traffic Constrain Techniques

Techniques	Descriptions	Cities/Countries Implemented
1. Traffic Restriction in Residential Areas	Employ on-street parking control, street closure, road hump, elimination of kerb, etc., to improve residential environment.	Copenhagen; Holland (Harlem, Delft); Sweden (Vasteras, Enshede) ;
2. Odd and Even number	Vehicles with odd registered numbers are not permitted to enter controlled area during the odd working days, and even numbered vehicles on the other days	Nigeria (Lagos); Seoul; Athens (Greece);
3. Planned Congestion	Impose time delays with traffic signal, capacity restrictions and planned congestion	Nagoya; Nottingham; Ottawa-Carleton
4. Traffic Cell System	Divide an urban area into zones which are only mutually accessible by public transport or by circuitous route. Pedestrian or barrier points in streets are used to prevent private vehicles traffic from passing through the area	Gothenburg; Besancon; Dijong; Nottingham; Groiningen; Delft; Geneva; Nagoya; Bremen; Ottawa; Bangkok;
5. Auto-restricted zone in CBD	Set an Auto-restricted zone where autos generally are totally eliminated, from the zone, and set a new circulation system for buses, pedestrians, taxis, and delivery trucks; giving priority to buses by comprehensive signal program.	Boston; Bangkok;
6. Area - Licensing	Charges are applied to low occupancy vehicles entering the congested area during peak periods.	Singapore;
7. Vehicle ownership restriction	Inhibit vehicle ownership through high import taxes, purchase taxes, vehicle registration and annual licensing fees.	Hong Kong; Singapore; Seoul;
8. User Taxes	Vehicle use is restrained through user taxes imposed on fuel, tires, spare parts, etc., thus adding to the operating cost in relation to the distance traveled.	Seoul;
9. Cordon Toll gates	Install toll gate at the cordon around the controlled area, and collect tolls.	Bristol; Bergen;
10. Tolls at particular barrier to movement	Charge tolls at particular barriers like tunnel and bridge.	New York; Southamton; Seoul; Hong Kong;
11. Pedestrian Streets	Selected streets are closed to vehicles by means of road signs at selected locations to reduce congestion, and to promote safety of pedestrian and pleasantness of walking.	UK (London, Nottingham, Glasgow, Norwich, Liverpool, Leeds, Durnham, Coventry); Germany (Naintz, Munich, Stovde, Essen, Stuttgart, Cologne, Dusseldorf, Hanovr, Frankfurt); France (Paris, Besancon); USA (Boston, Minneapolis, Madison, Minnesota, California); Holland (Hague, Groiningen); Copenhagen; Brussels; Ottawa; Tokyo; Rome; Geneva; Wien; Gothenburg
12. Pedestrian/Bus Street	Pedestrians and Buses share the available pavement width to reduce traffic congestion and promote both pleasantness and convenience to pedestrians.	Germany (Trier); UK. (Derby, London, Leeds);

Table 3 : Public Transportation Improvement Techniques

Techniques	Descriptions	Cities/Countries Implemented
1. With-flow bus lanes	To improve the speed of bus operation and makes it attractive, reserves some lane for buses run the same direction of other vehicles.	UK. (London, Nottingham, Oxford, Manchester, Reeding), France (Paris, Bordeaux, Clermont, Evry, Lyon, Nica); Germany (Wiesbaden, Aachen, Hanover); USA. (New York, Dallas, San Francisco, Washington D.C., Miami Portland, Los Angeles, Marin Country); Italy (Rome); Canada (Toronto, Ottawa, Caigory); Holland (Rotterdam, Amsterdam); Madrid; Copenhagen; Bangkok; Singapore; Noeway(Bergen, Oslo); Stockholm; Helsinki;
2. Contra-flow bus lanes	Reserve the lane for buses only on which buses run the opposite direction of other vehicles.	USA.(Chicago, Madison, Cleveland, Louisville, San Antonio, Honolulu, Houston); UK.(London, Reeding; Derby); France (Lille, Marsele, Paris); Germany (Wiesbaden); Canada (Cagory); Copenhagen; Bologna; Madrid; Puerto Rico (San Juan); Brazil (Porto Alegre); Bangkok;
3. Bus-only streets	Prohibit all traffic except for buses and sometime buses and pedestrians; usually in major down town street.	UK.(London, Coventry, Derby); U.S.A.(Minneapolis,Chicago,Phiadelphia, Portland, Washington D.C.); Germany (Munich, Tier); Sweden (Stockholm,Orebro); Norway (Oslo); Canada (Copenhagen, Vancouver); Madrid;
4. Bus ways	Provide grade-separated right of way for buses	Australia;
5. Transit priority at traffic signal	Buses/trams receive priority treatment of traffic signals at the intersections. Priority is given to bus/tram by adjusting signal timing plans	UK (Derby, Leichester, Walsall,Nottingham); Sweden (Delft, Gothenburg Stockholm); Geneva; Copenhagen; Washington D.C.;
6. Bus priority for the access to arterial by signal	Install a coordinated signal control system to restrict auto access from cross streets and permit ready bus, access to the arterial, which is an example of freeway control technique to arterial.	Southhampton; Houston; Sacramento;
7. Preferential treatment of bus on freeway	Provide some preferential treatment for buses and high-occupancy vehicles(HOVs) to alleviate urban freeway congestion during dairy peak period	1) Bus way- Washington D.C., Los Angeles, Texas; 2) With flow bus lane- Miami, Portland; 3) Contra flow bus lane- Boston, Houston; 4) Bus lane by pass of toll plaza- San Francisco, Oakland; 5) Exclusive bus access to non-reserved motor way lane- Seattle; 6) Metered motorway ramps with bus by pass lane- Mineapolis;
8. Exclusive transit management strategies	Various management oriented strategies like privatization of bus company, bus rail coordination, revision of fare structure, revision of route-numbering system.	Copenhagen; Paris; London; Calcutta;

Table 3 : (Cont.) Public Transportation Improvement Techniques

Techniques	Descriptions	Cities/Countries Implemented
9. Transit fare reform	Provide incentives in price to promote use of transit by discount of ticket, or charge free transit to make more attractive.	France (Paris, Compiegne); Sweden (Stockholm, Halsted, Gavle); Holland;
10. Passes by payroll deduction	To promote bus ridership by providing passes which can be conveniently purchased through payroll deduction	Boston; Pittsburgh
11. Public information and amenities	Raise public awareness of public transport by providing public information and amenity	USA. (Los Angeles, Chicago, Boston, Aarie, Sunderland, Madison); France (Besancon, Paris); Holland (Groeningen); Nottingham; Sweden (Gothenburg); Brussel; Ottawa; Singapore;
12. Combination ticket	Simplify the ticket and fare systems through the development of new approach like combination ticket (card) which permits the passenger to transfer from one mode to another mode.	Paris;
13. Free fare transit	Provide free fare transit to induce modal shift from private automobile to transit	U.S.A. (Denver, Wilker-Barre, Seattle, Trenton);
14. Joint dispatch of city bus (Route sharing)	Make even the receipt of each bus company by permitting every company to operate all the routes according to rules, so that no bus company lose money from operation.	Korea (Taegeon);
15. Subsidization to transit companies	To improve the frequency and service level of public transport, subsidize transit companies by government -in the form of grants, bond interest payment, etc.	U.S.A.; European Counties; UK.;
16. Route, frequency increase	Increase the number of route, and frequent of operation to make bus more attractive and to carry more passengers.	Besancon; Brussel; Geneva; Madison; Nagoya; Nottingham; Ottawa; Singapore;
17. Integrating the operation of various modes	Integrate the operation of transit (especially buses and railway) in larger regions where transportation servises are provided by different enterprises and variety of modes.	Hamburg; Munich; Copenhagen; Krankfurt; Stockholm;
18. Neighborhood commuter bus service	Ride-sharing and subscription bus services are provide through efforts of the neighborhood to minimize traffic cost and inconvenience.	U.S.A.(Maryland, Columbia, reston);
19. Articulated bus	Two compartments of the vehicle are articulated in the mid-section by accordion-like joiners which give the bus shorter turning radius and greater maneuverability	San Francisco; Seattle; New York; Chicago; Bangkok;
20. Double decker bus	Provide double decker for greater service capacity wulhout increasing operating cost.	U.S.A.(Los Angeles, Chicago, Milwaukee); London; Hong Kong; Singapore; Bombay;
21. Superbus	Vehicles which occupy the same road space as a standard coach but have greater seating capacity to improve efficiency and provide greater passenger comfort	U.S.A.(New York, Los Angeles, Stevenage); London;

Table 3 : (Cont.) Public Transportation Improvement Techniques

Techniques	Descriptions	Cities/Countries Implemented
22. Automatic vehicle motoring for passengers	Provide passengers waiting at major bus stops with up-to-the minutes information on exact arrival time, route number, seating availability, and boarding location for the next vehicle.	Rochester; New York; Philadelphia;
23. Transit information service for handicapped passengers	Provide route information on its bus stop signs in Braille for its blind passengers.	U.S.A. (Wichita, Topeka, Kansas, Philadelphia);
24. Mini bus transit	Provide smaller than convenient bus which have fixed route and fixed stops but serve with better quality than conventional bus to make public more attractive to care user.	Kuala Lumpur; Singapore; Bangkok;
25. Shuttle bus service for students	Provide bus service for student to make modal shift from automobile to transit.	San Francisco;

Table 4 : Peak-Period Dispersion techniques

Techniques	Descriptions	Cities/Countries Implemented
1. Staggered work hours	Make the beginning of working hours staggering to spread peak hour travel demand.	U.S.A.(New York, Washington D.C., North Carolina, Inglewood, Madison); Germany (Bremen, Dusseldorf, Mannheim, Hanover, Karlsruhe); Sweden Stockholm, Ijmuiden); Nagoya, Seoul; London; Ottawa; Bangkok;
2. Shortened work week	Working is shortened to only 4 days per week but with longer working hours such as 100-hours. This is commonly known as 4-10 plan.	New Jersey; Tennessee; New York City;
3. Flex-time working hours	Permit employees to have flexibility in distribution of work hours during a week, usually employees are allowed to choose their own starting and finishing times within clearly defined limits.	San Francisco; Seattle; Cologne; Munich; New Zealand (Wellington); Seoul; Bangkok;

Table 5 : Ride Sharing Techniques

Techniques	Descriptions	Cities/Countries Implemented
1. Van Pooling	Van Pooling is a form of ridesharing. It usually consists of 8 to 15 employees who live in the same vicinity and who share the cost owning and operating a van to commute to and from work	U.S.A. (San Francisco, Cupertino, Dallas, Texas, Houston, Seattle, St. Paul, Portland, Minneapolis, Knoxville, Morfolk, Berkeley);
2. Car Pooling	Car-sharing : two or more commuters share a single car for their commuting. Ride-sharing : Commuters regularly contributes his/her car to the pool. Destination oriented car-pools : the members who work at the same place do car pooling. Neighborhood-oriented car pooling : The members are composed of friends or neighbors who live in proximity to one another but have dissimilar destination.	U.S.A. (Madison, Knoxville, San Francisco, Cupertino); U.K.; Singapore;
3. Bus Pool	Independent operating or commuter clubs run charter and serve for commuters.	U.S.A. (Portland, Minneapolis, St. Paul, Knoxville, St. Louis San Francisco, Columbia, L.A.); Bangkok;
4. Ride sharing programs	Coordinate commuters with existing major business districts by using designated employee transportation coordinator for ride sharing, who establish good solid programs.	U.S.A. (Southeast Michigan, Minneapolis, St. Paul);
5. Interest - free van pool program	The state provides interest-free financing for acquisition of vehicles. An area wide non-profit rideshare brokerage, markets, promotes, administers and supervises the operational vans, which providing van pool vehicles to individual and employer results in the opportunity to acquire vans at lowest possible cost.	Connecticut; Bangkok;

Table 6 : Parking Control Techniques

Techniques	Descriptions	Cities/Countries Implemented
1. On street parking restriction	Regulation of on street parking supply : allocation of on-street parking supply among various user, loading zone regulations, restrictions on the hours of parking and provision of preferential treatment to car pools and van pools, are included	Besanco; Geneva; Gothenburg; London; Madison; Washington; D.C.; Singapore; Nottingham; Ottawa; Nagoya; Bangkok;
2. Parking meters management (on street parking pricing)	These techniques are typically used to control parking on streets within and adjacent to major activity centers by installing parking meter, which enables control of parking duration and generation of revenues.	Washington D.C.; Gothenburg; London; Madison; Nottingham; Paris; Singapore; Copenhagen;
3. Parking control strategies supporting traffic restraint in central business area	Parking priority given to visitors and short time parking. Resident of the town center should have parking facility at their disposal close by. Long parking, particularly for those working in the center, should be provided on periphery of the town center.	Copenhagen; Munich; Groeningen; Delft; Uppsala; London;

Table 6 : (Cont.) Parking Control Techniques

Technique s	Descriptions	Cities/Countries Implemented
5. Exclusive parking guidance	Message displays directed those seeking parking lot which have available space to decrease traffic in downtown area.	Germany (Aachen); Japan (Kawazaki, Osaka, Yokohama, Nagoya etc.);
6. Differential parking charge	Set the charge comparatively low for an initial short period, and apply progressively higher charges for longer period to discourage the commuters from parking in the area.	Singapore; Munich; Gothenburg; London; Medison; Nottingham; Ottawa; Portland;
7. Park and Ride	Provide parking facilities at the transit terminals the CBD.	Connecticut; San Francisco;
8. Parking Taxes	Imposing a city wide tax on all parking for which a fee was charged.	San Francisco.
9. Control of parking fee for private car park	Controlling the fees of existing privately owned car parks to control parking control parking demand and supply.	Singapore; Seoul;
10. Parking Restriction through wheel clamping	Use a metal clamp that fits over the wheel and prevents the car from moving to prevent on street parking.	Jerusalem; Tel Aviv; Amsterdam; Bangkok;
11. Remote parking	Run shuttle buses to remote parking facilities to resolve parking problem and to reduce trips.	Evanston; Illinois; Berkley; Singapore;
12. Car pool parking program	Provide parking spaces to be used free of charge to license car pools	Portland; Bellevue;
13. Paring supply control against private automobile in CBD	Encourage use of public transit over private automobile through parking supply control such as limit of total number of parking spaces, allocation of parking setting maximum parking space ratios for private parking structures, permitting new buildings without parking spaces.	Portland; Bellevue;
14. Commuter parking lot	Provide commuter parking lot for carpool, vanpool and park-and-ride operation.	Kansas City;
15. Campus parking restriction	Restrict parking through increased parking costs and limited parking permits to restrict passenger car commuting, and to encourage transit usage in the campus.	Amherst; Berkley;
16. Abolishment of parking fee limit	Abolish parking fee control to encourage provision of private car park.	Seoul;
17. Reduction in tax for private car park	Provide reduction or exemption of various taxes for easier provision of private car park.	Korea; Japan;

Table 7 : Land Use Control Techniques

Techniques	Descriptions	Cities/Countries Implemented
1. Removal of schools outside city center	Remove schools that would generate a lot of traffic from CBD area or near CBD to outside of CBD.	Seoul;
2. Remove inter-city bus terminal	Remove inter-city bus terminal from CBD area, or near CBD area to outside of CBD.	Seoul; Bombay;
3. New Towns	Provide a self sufficient satellite town, to reduce the unnecessary trips	Singapore;
4. Relocation of Freight Terminals	Relocating the major freight terminal outside the central areas.	Bombay; Bangkok;

ดัชนีค้นคำ

ดัชนีค้นคำภาษาอังกฤษ

A

Achievment-oriented personality, 71
Adam Smith, 47
Adler, 12, 284
Agglomeration, 34, 52, 84, 98, 194
Agglomeration Economies, 34, 84
Agora, 42
Alex Inkeles, 72
Alexis De Tocqueville, 76
anomie, 12, 185
Aristotle, 58
Athens, 75, 290
Auguste Comte, 67

B

Basic Viewpoint and Vision, 238
Buses, 249, 290, 291
Built Environment, 20

C

Central Business District, 57, 87, 198
Central Place Theory, 34, 84
City, 9, 5, 34, 36, 42, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 56, 57, 58, 60, 98, 116, 131, 132, 133, 134, 137,
147, 148, 149, 150, 152, 162, 175, 179, 190, 194, 198, 218, 236, 238, 284, 285, 286, 287, 293,
295

City Manager, 9, 5, 34, 36, 42, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 56, 57, 58, 60, 98, 116, 131, 132, 133,
134, 137, 147, 148, 149, 150, 152, 162, 166, 167, 168, 175, 179, 190, 194, 198, 218, 236, 238,
284, 285, 286, 287, 293, 295

City of Cities, 57

City Plan, 131, 133, 134, 147, 148, 149, 150, 152, 162, 190, 238, 284, 285

City Planning, 133, 134, 147, 148, 149, 150, 152, 162, 190, 238, 284, 285

City Scape, 238

Civilization, 186, 187, 226, 284

Classic City, 42, 45

Cluster of cities, 56

Commuter, 85, 87, 295

Comprehensive Plan, 131, 134, 158, 172

Concentric Zone Model, 87

Constantinople, 75

Conurbations, 56

Core and Periphery, 83

Core regions, 83

D

David Mcclelland, 71

Derived Demand, 242

Developing countries, 1

Differentiation & Specialization, 64

Disposal, 201

Disposal Site, 201

Diversity, 81

Dos Santos, 73

Durkheim, 12

E

Ebenezer Howard, 216
Ecology, 71, 82
Edge City, 48, 49, 50, 51
Edmund Burke, 76
Elton Mayo, 10
Enterpreneurial spirit, 71
Environmental Impact Assesment-EIA, 187, 190
Equilibrium, 189
Evacuate Site, 173
Everett Hagen, 67, 71
Exurban, 175

F

FDI (Foreign Direct Investment), 27
Feeder, 247, 250
Feeder Road, 247
Fernan Braudel, 9, 34, 84
Feudal, 45
Fiscal Zoning, 90, 174
Floor Area Ratio-FAR, 191, 198, 199
Friedrich Engles, 69
Friendship Cities, 98

G

Galileo, 75
Garbage, 201
Garden Cities, 88, 216, 217, 220

Garden City Association, 218
Geographic Information System, 66, 213, 278
GIS, 66, 127, 163, 174, 213, 214, 215, 216, 278, 286
Globalization, 3, 66, 284, 285
Goldstein, 114, 115, 116

H

Haphazard Growth, 2, 231
Hawthorn Study, 10
Herbert Spencer, 67, 68
Hierarchy, 34, 84
Hinterland, 80, 84
Hiro Sasaki, 132, 138

I

Individuality, 64
Industrial City, 47
Industrial Complex, 83
Infant Mortality Rate, 229
Inter Governmental Relations, 169

J

James S.Coleman, 9
James Watt, 47
Jeremy Bentham, 76
John Friedmann, 83

K

Kansai Region, 59

Karl Marx, 69

L

Land Readjustment, 140, 141, 163, 285

Land Use Planning, 134, 238, 289

Letchworth, 218

Literacy Rate, 229

Localization, 3

M

Major Arterial Road, 247

Martin Luther, 75

Mayor, 9, 166, 167, 168, 175, 202, 285, 286

Medieval Town, 44

Mega-city, 57

Megalopolis, 57

Metropolis, 57

Metropolitan, 9, 4, 5, 7, 52, 56, 57, 149, 154, 194, 258, 286, 287

Metropolitan Region, 7, 56, 57, 154

Modernization, 70, 74, 226

Motorway, 247

Multi-model linkage, 242

Multiple Nuclei Model, 87

Multiplicity, 81

Municipal, 175, 202, 285, 286

N

Neil J.Smelser, 31, 70

Neo-Classic City, 45
New Town, 90, 289, 296
New Transit System, 249
New Urbanism, 235
Newton, 75
Nicholas Copernicus, 75

O

O' Brien, 73
Ordinance, 149, 150
Organic, 205, 219
Over Concentration, 80
Over-Urbanization, 89, 90, 98, 220
Ozone Layer, 187

P

Paleolithic, 40, 41
Parks, 220
Partnership Cities, 98
Pericles, 42
Pharaoh, 42
Physical Distribution Center, 250
Plaza, 227
Pnyx, 42
Polluter Pay Principle, 200
Poverty, 15, 82, 184, 186, 287
Primacy Index, 115
Primate City, 34, 98, 116

Program Budget, 175

Pyramid, 42

R

Ralph Dahrendorf, 69

Recycle, 205, 212

Refuse, 199, 201

Regional Cities, 6

Renaissance, 46

resource frontier region, 83

Reuse, 205, 212

Ribbon Development, 76, 77

Riccardo Petrella, 6

Rome, 75, 290, 291

Rostow, 70

Rubbish, 201

S

Samuel P. Huntington, 63

Satellite Town, 89, 90, 220

Sector Model, 87

Self-Sufficiency, 71, 84

Shelter, 33

Sister Cities, 98

Social-Psychological Theories, 71

Specific Plan, 134, 158

Streetcar, 249

Suburb, 85, 220

T

Talcott Parsons, 67, 68
Tama New Town, 90
Terminal, 227, 242, 250, 285, 305
The Code of Hammurabi, 73, 74
The World Group, 3
Thomas Hobbs, 63
Thomas Hoffer, 9
Town, 9, 36, 44, 47, 52, 58, 89, 90, 157, 166, 220, 289
Transnational Corporation, 73
Transport Demand, 245
Transport Supply, 245
Trickle-down Effect, 83
Tropical Garden City, 236

U

United Nations Population Division, 2
Urban Community, 55, 81
Urban Crisis, 265
Urban Design Administration, 131
Urban Development Project, 137, 138, 139, 149
Urban Function, 241
Urban Glamour Zone, 57
Urban poor, 185
Urban Renewal and Gentrification, 138
Urban sprawl, 230

Urban Transportation, 241, 242, 245

Urbanization, 1, 8, 40, 55, 59, 63, 65, 67, 74, 98, 105, 117, 149, 191, 284, 286

V

Vancouver Declaration on Human Settlement, 32

Vernon Henderson, 80

Visual Intrusion, 198, 243

W

Wallerstein, 72, 73

Waste, 200, 201, 202

Woolcock, 12, 287

World Health Organization-WHO, 19, 288

Z

Zoning, 48, 130, 149, 150, 172, 174, 238, 289

Zoning Map, 130, 150, 238

Zoning Ordinance, 48, 130, 149, 150, 172, 174, 238, 289

ดัชนีค้นคำภาษาไทย

ก

กระบวนการของการเกิดเป็นเมือง, 4, 63

กรุงเทพมหานคร, 8, 113, 114, 255, 256, 258, 265, 278, 282, 283

การจัดรูปที่ดิน, 91, 141

การซ่อมแซมปรับปรุงเมือง, 138

การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์, 4, 32, 33

การบริหารจัดการที่ดี, 15, 29, 30, 128

การบริหารชุมชนเมือง, 1, 2, 6, 8, 125, 255, 306

การผังเมือง, 6, 125, 134, 147, 150, 157, 158, 181, 238, 259, 261

การสร้างเมืองในสมัยโบราณ, 4, 101

การออกแบบเมือง, 125, 131

เกณฑ์กำหนดความเป็นเมือง, 4, 51

เกณฑ์จำนวนประชากร, 51

ค

ค่านิยม, 9, 71

จ

จำนวนประชากร, 278

จิระโชค วีระสัย, 71

ช

ชุมชน, 4, 3, 9, 31, 36, 38, 56, 63, 69, 78, 172, 184, 186

ชุมชนเมือง, 1, 2, 1

ชุมชนเมืองในยุคหลังอุตสาหกรรม, 48

ท

ทฤษฎีการพึ่งพา, 73

ทฤษฎีความขัดแย้ง, 69

ทฤษฎีย่านกลาง, 83, 84, 282

ทฤษฎีและแนวความคิดของศาสตร์สาขาต่างๆ, 4, 63

ทฤษฎีวิวัฒนาการการเปลี่ยนแปลงทางสังคม, 67

ท้องถิ่นภูวัตน์, 3

ทุนทางสังคม, 9

โทมัส ฮอบบส์, 63

ธ

ธรรมาภิบาล, 3, 4, 15, 190, 225

น

นิยามของเมือง, 4, 39

แนวความคิดเมืองน่าอยู่, 19

บ

บทบาทหน้าที่ของเมืองมหานคร, 4, 59, 61

ป

ปทัสถาน, 9

ประชากรโลก, 2

ประโยชน์ของความเป็นเมือง, 4, 58, 61

ผ

ผังเมืองเฉพาะ, 125, 136, 157, 158, 161

ผังเมืองรวม, 125, 135, 158, 159

แผนเมือง, 125, 131, 133, 238

พ

พีเทลล่า, 6

ม

เมืองโกเบ, 126, 178, 179

เมืองคู่ภารกิจ, 98

เมืองบริวาร, 4, 89, 220

เมืองพันธมิตร, 60, 98

เมืองพีเมืองน้อง, 4, 60, 98

เมืองฟูกุโอกะ, 152

เมืองมหานคร, 57

เมืองใหม่, 4, 90, 96

ล

ลักษณะประเภทของความเป็นชุมชนเมือง, 4, 55, 61

โลกาภิวัตน์, 3

ว

วาร์มา, 1

วิวัฒนาการของเมือง, 40

ส

สเปนเซอร์ และพาร์สัน, 67

สเมล์เซอร์, 31

สวนสาธารณะ, 39, 92, 137, 142, 160

อ

องค์การอนามัยโลก, 19

อุทยานนคร, 4, 6, 88, 127, 216, 218, 219, 220

เอกนคร, 4, 98

เอลตัน เมโย, 10

ฮ

ฮันดิงตัน, 63

ประวัติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดำรงศักดิ์ จันทร์โททัย

เกิด 5 สิงหาคม 2504

ภูมิลำเนา อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

การศึกษาและการก่อดมเกลาทางสังคม

- โรงเรียนอนุบาล “คุณแม่” อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2510
- ประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 โรงเรียนบ้านสันกำแพง พ.ศ. 2516
- มัธยมศึกษาปีที่ 5 (แผนกวิทยาศาสตร์) โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลส์ วิทยาลัย พ.ศ. 2522
- ร.ป.บ. (การบริหารรัฐกิจ) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 2526
- พ.บ.ม. (นโยบายสาธารณะและการบริหารโครงการ) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. 2529 (ศึกษาหลักสูตรภาคปกติ)
- Ph.d (Candidate) สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ดุสิตบัณฑิต (การบริหารสังคม) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2547 (ศึกษาหลักสูตรภาคปกติ)

ประกาศนียบัตร

- Terminal Facility Planning and Urban Design ประเทศญี่ปุ่น พ.ศ. 2536

ประสบการณ์การทำงาน

- “นักการข่าว” สำนักข่าวกรองแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ.2529-2534
- “นักวิชาการขนส่ง” ฝ่ายวิชาการและแผนงาน กองวิชาการและวางแผน กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม พ.ศ. 2534-2540
- อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารรัฐกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2540
- ปัจจุบัน

งานวิจัย

- การประเมินนโยบายการบริหารงานจราจรและการขนส่งในเขตกรุงเทพมหานคร ทูนมหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2543
- การประเมินผลกระทบของวิกฤตเศรษฐกิจต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ทูนจากงบประมาณแผ่นดิน พ.ศ. 2544

- วิจัยเปรียบเทียบการจัดการจราจรและการขนส่งระหว่างมหานครโตเกียวกับกรุงเทพมหานครใน Department of Regional and Urban Planning, Faculty of Urban Engineering, University of Tokyo ปี 2001 ทุน JSPS.
- โครงการศึกษาวิจัยเพื่อแสวงหาแนวทางและมาตรการใหม่ในการปรับลดขนาดกำลังคนในภาครัฐ ทุนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) พ.ศ. 2545
- การแสวงหาแนวทางการสร้างผลสัมฤทธิ์ในการรับภาระการกระจายและถ่ายโอนงานจากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ไปสู่ส่วนท้องถิ่น: ศึกษากรณีการถ่ายโอนงานไปยังองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ทุนจากงบประมาณแผ่นดิน พ.ศ. 2547

การรับผิดชอบการเรียนการสอน

- ปริญญาตรีวิชา การบริหารชุมชนเมือง PA 330, การบริหารหน่วยงานในส่วนภูมิภาค PA 331
- ร่วมรับผิดชอบการสอนปริญญาตรีวิชา วิชาการบริหารรัฐกิจ, การบริหารงานบุคคล, กระบวนการงบประมาณในภาครัฐ
- ร่วมรับผิดชอบการสอนในระดับมหาบัณฑิตวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ PS 707

พิมพ์ที่... สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Ramkhamhaeng University Press.